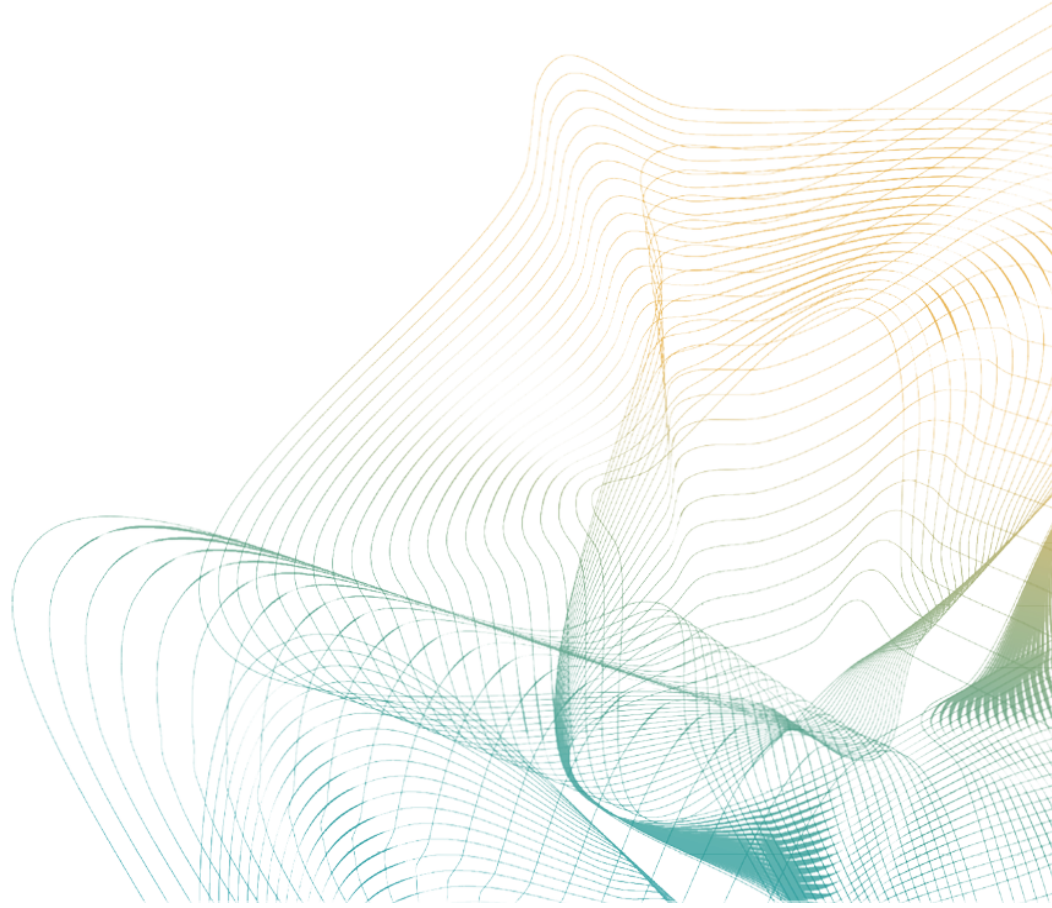

Mart Ayı Fiyat Gelişmeleri

4 Nisan 2018

Özet

Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 0,99 oranında artmış ve yıllık enflasyon yüzde 10,23 ile yataya yakın seyretmiştir. Yıllık enflasyon temel mal ve hizmet gruplarında gerilerken, gıda ve enerjide yükselmiştir. Gıda grubu yıllık enflasyonundaki yükselişte işlenmiş gıda fiyatları etkili olurken, enerji enflasyonundaki artışta büyük ölçüde baz etkileri öne çıkmıştır. Temel mal grubu enflasyonunda alt gruplar geneline yayılan bir yavaşlama gözlenirken, hizmet enflasyonundaki düşüş görece sınırlı olmuştur. Bu gelişmelerle çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonları ve ana eğilimleri bir miktar gerilese de yüksek seviyelerini korumuştur.

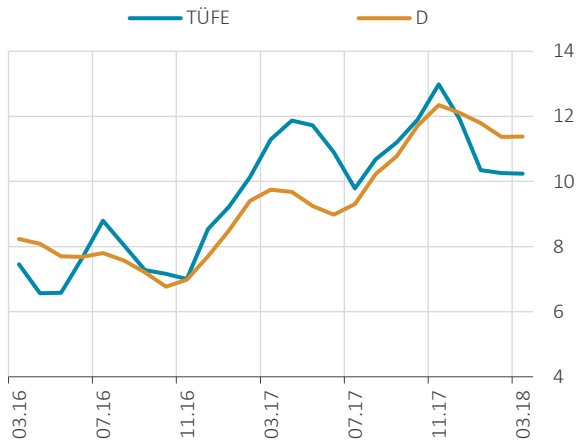
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

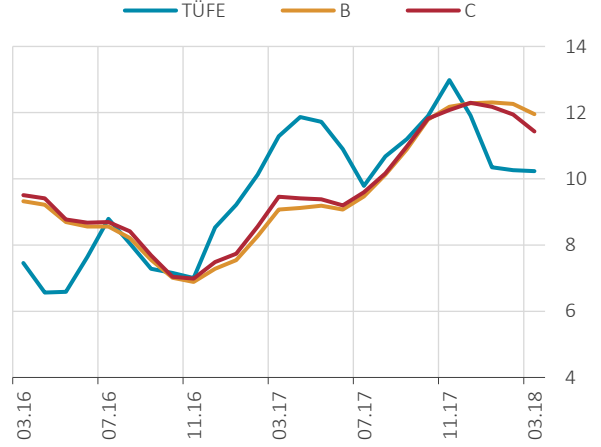
Mart ayında tüketici fiyatları yüzde 0,99 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,03 puan azalarak yüzde 10,23 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,31 ve 0,50 puan azalarak yüzde 11,95 ve yüzde 11,44 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre enerji ve gıda gruplarının katkısının sırasıyla 0,16 ve 0,07 puan arttığı, temel mal ve hizmet gruplarının katkısının ise 0,23 ve 0,05 puan azaldığı görülmüştür. Alkol-tütün ve altın grubunun katkısında ise önemli bir değişim olmamıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

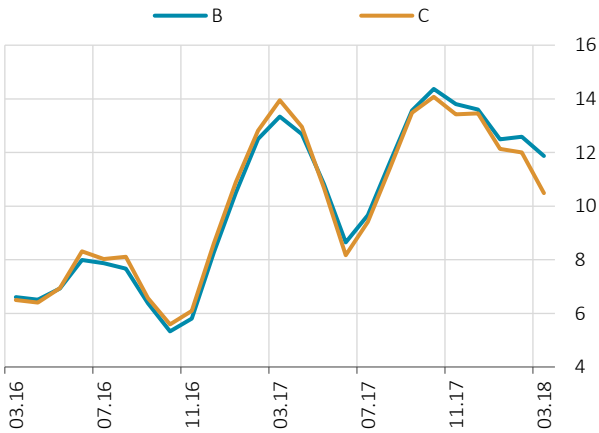

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

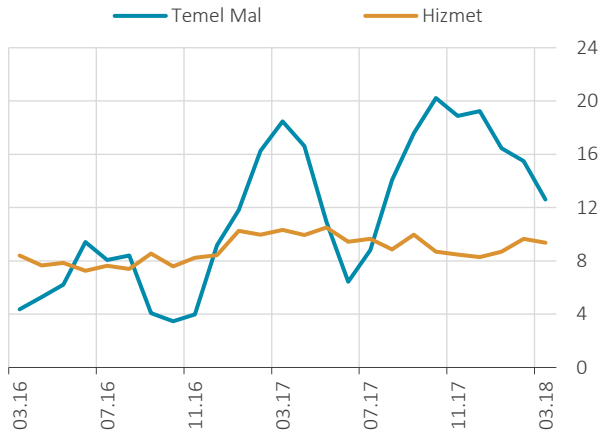

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamalarına göre enflasyonun ana eğiliminde düşüş gözlenmiştir (Grafik 3). İşlenmiş gıda fiyatlarındaki olumsuz görünüme bağlı olarak B göstergesindeki iyileşme daha sınırlı olmuştur. Bu dönemde ana eğilim hizmet grubunda görece yatay seyredirken, temel mal grubunda gerilemeye devam etmiştir (Grafik 4). Böylelikle, çekirdek enflasyon göstergelerinin ana eğilimi yavaşlamakla birlikte yüksek seviyesini korumuştur.

Grafik 3: B ve C (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

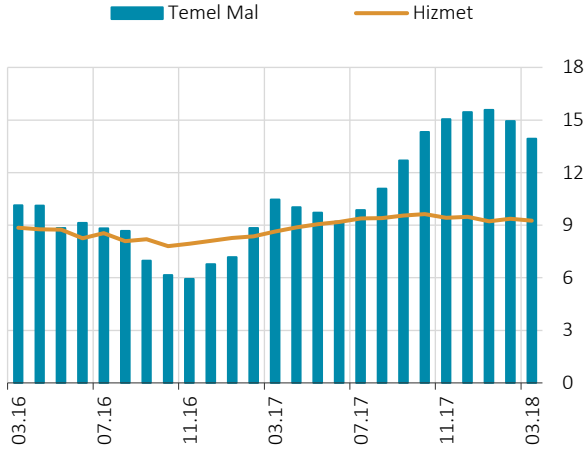

Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

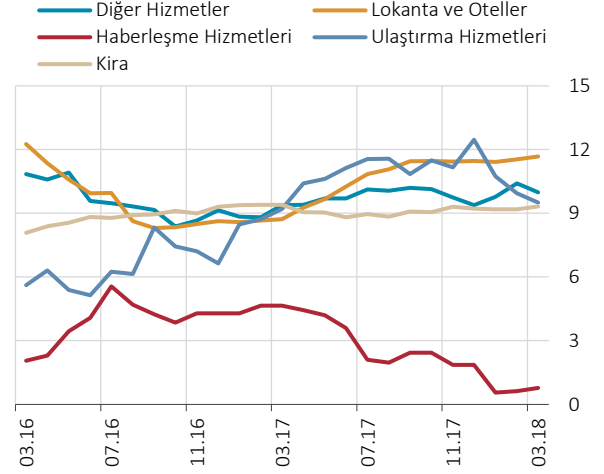

Mart ayında hizmet grubu fiyatları yüzde 0,53 oranında yükselmiş, grup yıllık enflasyonu 0,11 puan azalışla yüzde 9,26'ya gerilemiştir (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu düşüşte, ulaştırma ve diğer hizmetler kalemleri belirleyici olmuştur (Grafik 6). Ulaştırma grubu enflasyonu karayolu ile şehirlerarası yolcu taşımacılığına bağlı olarak gerilerken, diğer hizmetler grubunda ev aletlerinin onarımı ve paket tur kaynaklı baz etkileri öne çıkmıştır. Diğer taraftan, turizmdeki toparlanmaya paralel olarak konaklama hizmetleri enflasyonundaki artış eğilimi sürmüştür.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

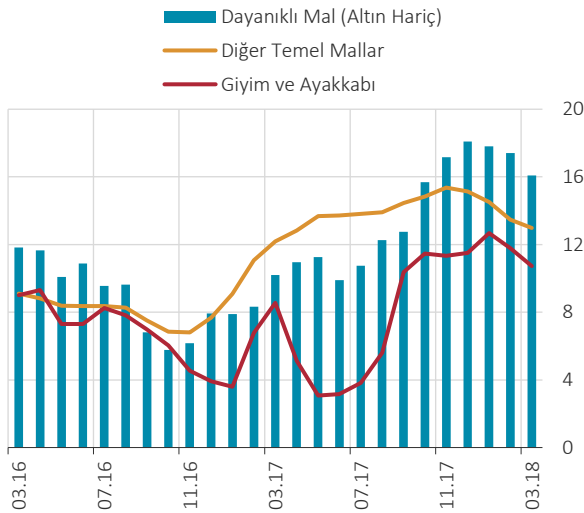

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

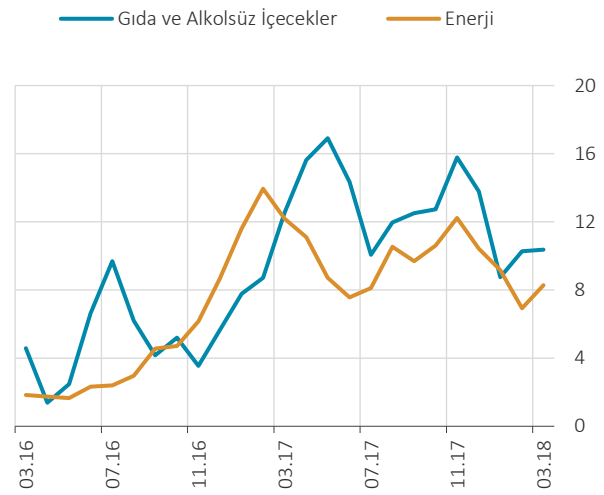

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Mart ayında 1,00 puanlık düşüşle yüzde 13,93 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde alt kalemlerdeki aylık fiyat artışlarına karşın, yıllık enflasyon bir önceki yıldaki yüksek baza bağlı olarak tüm alt gruplarda gerilemiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubundaki fiyat artışında otomobil (yüzde 1,44) ile beyaz eşya (yüzde 1,12) kalemleri belirleyici olmuştur. Diğer temel mal grubu fiyatlarında ise gecikmeli kur etkileri ve buna bağlı olarak ilaç fiyatlarında yapılan artışın Mart ayına sarkan etkisiyle birlikte yüzde 1,24 oranında artış gözlenmiştir. Özetle, temel mal enflasyonu birikimli maliyet etkileri ve talep koşullarındaki seyrin etkisiyle yüksek seviyesini korumuştur.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

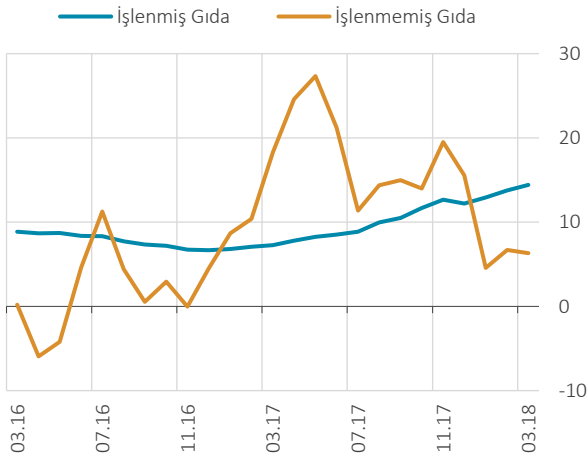
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

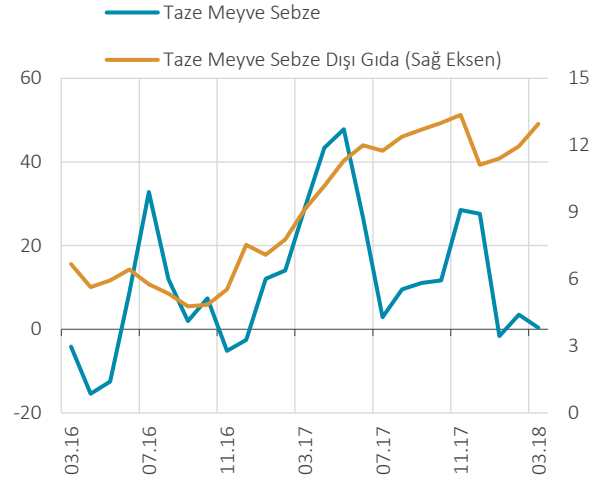
Enerji fiyatları Mart ayında yüzde 0,32 oranında artmıştır (Tablo 1). Bu dönemde uluslararası petrol fiyatlarının ve Türk lirasının yakın dönemdeki seyrine bağlı olarak akaryakıt fiyatları yüzde 0,53 oranında artış kaydetmiştir. Belediyelerce belirlenen şebeke suyu fiyatları yüzde 0,73 oranında yükselirken, tüp gaz fiyatları yüzde 0,97 oranında azalmıştır. Enerji grubu yıllık enflasyonu temelde baz etkisiyle 1,37 puan yükselerek yüzde 8,29'a ulaşmıştır (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Mart ayında 0,10 puan artarak yüzde 10,37 olmuştur (Grafik 8). Bu dönemde yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada bir miktar gerilerken, işlenmiş gıda grubunda yükselmiştir (Grafik 9). Yıllık enflasyonu yüzde 6,31'e gerileyen işlenmemiş gıda grubunda taze meyve-sebze fiyatları ılımlı seyrederken, diğer işlenmemiş gıda grubunda kırmızı et kaynaklı yüksek bir fiyat artışı gözlenmiştir. Kırmızı et fiyatlarında Mart ayındaki yükselişle (yüzde 5,12) birlikte ilk üç aydaki birikimli artış yüzde 8,05 olmuştur. Süt fiyatlarındaki artışın devam etmesiyle bu üründe yıllık enflasyon yüzde 30'a yaklaşmıştır. Öte yandan, işlenmiş gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 14,42'ye ulaşmıştır. Peynir ve diğer süt ürünleri ile Ocak ayında ÖTV düzenlemesine gidilen alkolsüz içecekler grubunda yüksek fiyat artışları (sırasıyla yüzde 2,51 ve yüzde 1,46) sürmüştür. Ayrıca bu dönemde şeker fiyatlarında kaydedilen belirgin artış (yüzde 5,49) dikkat çekmiştir. Bu gelişmeler sonucunda, taze meyve-sebze dışı gıda yıllık enflasyonu yüzde 12,96'ya ulaşmıştır (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda (Yıllık % Değişim)

Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda (Yıllık % Değişim)

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Mart 2018	Mart 2017	Mart 2018	Mart 2017
TÜFE	0,99	1,02	10,23	11,29
1. Mallar	1,19	1,18	10,66	12,47
Enerji	0,32	-0,95	8,29	12,19
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,03	1,93	10,37	12,53
İşlenmemiş Gıda	2,56	2,95	6,31	18,28
Taze Meyve-Sebze	2,10	5,24	0,39	28,95
Diğer İşlenmemiş	2,85	1,39	10,53	12,61
İşlenmiş Gıda	1,51	0,93	14,42	7,28
Ekmek ve Tahıllar	0,84	0,86	12,08	6,82
Diğer İşlenmiş	1,87	0,97	15,74	7,55
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	0,94	1,53	11,68	12,81
Temel Mallar	1,06	1,95	13,93	10,46
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,95	2,10	16,08	10,21
Giyim ve Ayakkabı(*)	1,06	2,01	10,74	8,54
Diğer Temel Mallar	1,24	1,69	12,97	12,19
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,00	0,00	0,90	21,71
Altın	1,93	-0,13	13,64	25,36
2. Hizmetler	0,53	0,63	9,26	8,64
Kira	0,60	0,48	9,32	9,40
Lokanta ve Oteller	0,83	0,70	11,67	8,71
Ulaştırma Hizmetleri	0,17	0,57	9,51	9,20
Haberleşme Hizmetleri	0,16	0,00	0,78	4,66
Diğer Hizmetler	0,52	0,89	9,99	9,38
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,92	1,20	11,95	9,07
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,79	1,25	11,44	9,46
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,84	0,82	11,38	9,75

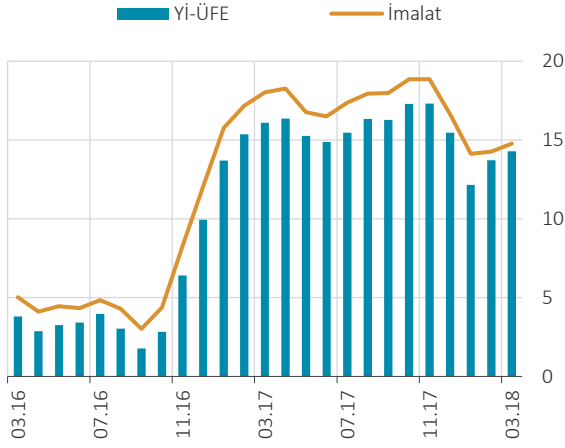
Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

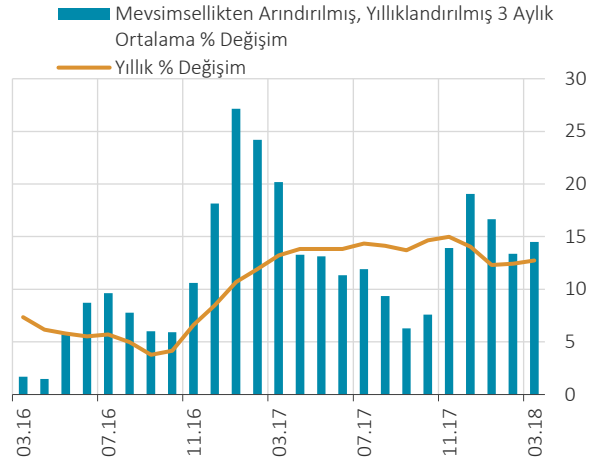
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Mart ayında yüzde 1,54 oranında artmış, yıllık enflasyon 0,57 puan yükselerek yüzde 14,28'e ulaşmıştır (Grafik 11). Üretici fiyatlarında gözlenen artışta döviz kuru ve başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarındaki yakın dönem gelişmeleri belirleyici olmuştur. Bu dönemde imalat sanayi yıllık enflasyonu yüzde 14,77'ye yükselmiştir. Uzunca bir süredir ağaç-mantar, ana metal, kağıt, plastik-kaçuk, metalik olmayan diğer mineral maddeler ve kimyasal ürünler gibi ara malı üreten kalemlerde yüksek fiyat artışları izlenmektedir. Bu doğrultuda, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi artarak yüksek seviyesini korumuştur (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

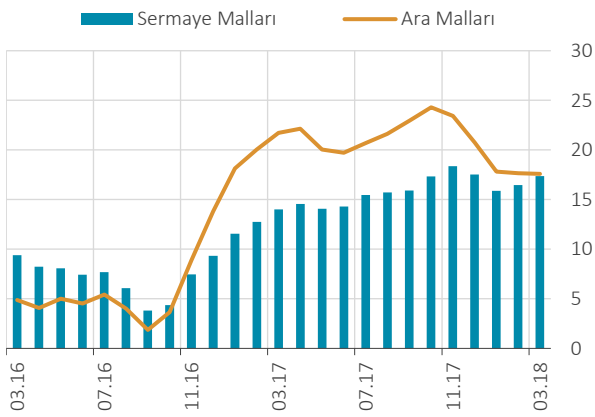

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

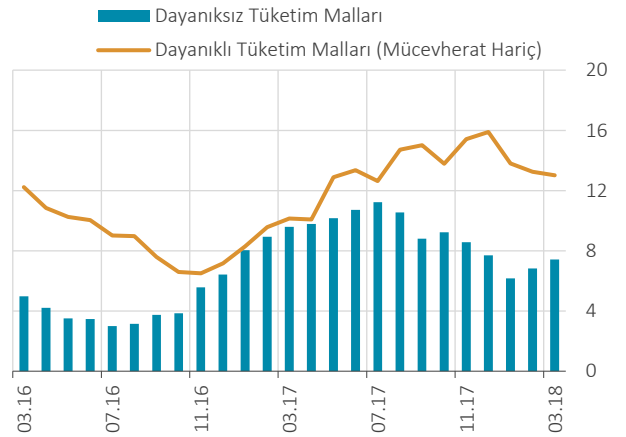

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, Mart ayında fiyatlar enerji grubunda yatay seyrederken, dayanıklı tüketim mallarında görece ılımlı bir artış göstermiş, diğer alt gruplarda ise güçlü artışlar kaydetmiştir (Tablo 3). Ara malı fiyatlarındaki artışta, demir-çelik, plastik, hayvan yemleri ve temel kimyasal ürünler; sermaye malı fiyatlarındaki yükselişte motorlu kara taşıtları ile parça-aksesuarları, metal yapı ürünleri ve makineler öne çıkmıştır. Bu dönemde, dayanıklı tüketim malları fiyatları mobilya ve ev aletlerindeki artışa bağlı olarak yükselirken, dayanıksız tüketim malları fiyatları et ve et ürünleri, süt ürünleri, ilaç, meyve-sebze ile katı-sıvı yağlar kaynaklı olarak artmıştır. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları bir önceki aya kıyasla artarak güçlü seyrini korumuştur.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2018		Mart 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,99	10,23	1,02	11,29
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,03	2,03	10,37	1,93	12,53
Alkollü İçecekler ve Tütün	5,14	0,00	0,90	0,00	21,71
Giyim ve Ayakkabı	7,21	1,05	10,74	1,99	8,52
Konut	14,85	0,44	9,46	0,43	7,71
Ev Eşyası	7,66	0,78	15,41	1,00	5,33
Sağlık	2,64	1,90	9,96	1,88	13,28
Ulaştırma	17,47	0,76	13,41	0,56	17,69
Haberleşme	3,91	0,10	-0,04	0,01	4,47
Eğlence ve Kültür	3,39	0,51	7,14	1,55	9,30
Eğitim	2,67	0,94	10,87	0,94	9,84
Lokanta ve Oteller	7,27	0,83	11,67	0,70	8,71
Çeşitli Mal ve Hizmetler	4,76	0,69	10,87	0,59	12,51

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Mart 2018		Mart 2017	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100,00	1,54	14,28	1,04	16,09
Madencilik	3,26	0,23	12,94	0,37	19,94
İmalat	89,02	1,79	14,77	1,35	18,01
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,52	1,77	14,33	1,53	16,42
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	79,60	1,62	12,72	1,35	13,21
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,74	-0,84	9,18	-2,69	-6,56
Su Temini	0,98	0,76	4,63	0,66	10,46
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		1,86	17,58	1,93	21,73
Dayanıklı Tüketim Malları		0,68	13,13	0,76	13,59
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		0,61	13,01	0,82	10,13
Dayanıksız Tüketim Malları		1,70	7,42	1,14	9,59
Sermaye Malı		1,87	17,36	1,10	14,01
Enerji		-0,07	15,09	-2,59	14,26

Kaynak: TÜİK.